

Zapewnienie prawa dostępu do adwokata od pierwszego etapu przesłuchania - to jedna z gwarancji zawartych w dyrektywie przyjętej właśnie przez Parlament Europejski. Jej celem jest zagwarantowanie rzetelnego procesu sądowego obywatelom w całej UE, zarówno w ich własnym kraju, jak i za granicą. - Dotrzymujemy obietnicy, zgodnie z którą mieliśmy zwiększyć prawa obywateli w każdym miejscu w Europie - mówi wiceprzewodnicząca KE Viviane Reding.

Po uprzednim zatwierdzeniu przez Radę Ministrów, formalnie przyjęto wniosek Komisji Europejskiej w sprawie zagwarantowania prawa do skorzystania z porady adwokata wszystkim obywatelom UE, wobec których wszczęto w postępowanie karne. Jest to wynikiem głosowania Parlamentu Europejskiego w sprawie przyjęcia dyrektywy, które odbyło się 10 września br. (MEMO/13/772). W praktyce oznacza to, że wszystkim podejrzanym - bez względu na ich miejsce pobytu w Unii Europejskiej - zagwarantuje się w przyszłości prawo do korzystania z porady adwokata od chwili rozpoczęcia postępowania aż do jego zakończenia. Zgodnie z nowymi przepisami każda zatrzymana osoba będzie miała możliwość skontaktowania się ze swoją rodziną. Jeżeli podejrzana osoba znajduje się poza granicami własnego kraju, będzie miała prawo do kontaktu z konsulatem swojego kraju.

- To prawo to ogromny sukces dla wymiaru sprawiedliwości i praw obywateli w Unii Europejskiej - stwierdziła wiceprzewodnicząca Viviane Reding, komisarz UE ds. sprawiedliwości. - Jest to trzeci wniosek Komisji Europejskiej w sprawie zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu sądowego obywatelom w całej UE, zarówno w ich własnym kraju, jak i za granicą. Tym samym dotrzymujemy naszej obietnicy, zgodnie z którą mieliśmy zwiększyć prawa obywateli w każdym miejscu w Europie. A przez „nas” rozumiem członków Parlamentu Europejskiego i ministrów krajowych. W szczególności pragnę podziękować sprawozdawcy pani Oanie Antonescu i ministrowi Alanowi Shatterowi za ich zaangażowanie i skuteczną pracę nad tym ważnym wnioskiem. Pałeczkę przejęły teraz państwa członkowskie, które nie powinny tracić czasu i jak najwcześniej włączyć dyrektywę do krajowych systemów prawnych, z korzyścią dla swoich obywateli.

Po przyjęciu wniosku, w ciągu kilku następnych tygodni dyrektywa zostanie opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE, a od tego momentu państwa członkowskie będą miały trzy lata na włączenie przepisów do prawa krajowego. Szacuje się, że po wejściu nowej dyrektywy w życie będzie ona miała zastosowanie do 8 milionów postępowań karnych we wszystkich 28 państwach członkowskich UE.

Kontekst

Prawo do kontaktu z adwokatem (IP/11/689) jest przedmiotem trzeciej z serii dyrektyw - z których wszystkie obecnie zostały przyjęte - gwarantujących minimalne prawa do rzetelnego procesu sądowego w każdym kraju Unii Europejskiej. Pozostałe prawa obejmują prawo do tłumaczenia pisemnego i ustnego, przyjęte w 2010 r. (zob. IP/10/1305), oraz przyjęte w 2012 r. prawo do informacji w postępowaniu karnym (zob. IP/12/575). Tej jesieni Komisja zamierza kontynuować działania w tym zakresie i opracować kolejny zestaw praw związanych z zapewnieniem rzetelnego procesu sądowego dla obywateli.

Prawo dostępu do adwokata jest niezbędnym elementem wzbudzania zaufania do jednolitej przestrzeni sprawiedliwości Unii Europejskiej, zwłaszcza gdy aresztowanie następuje w wyniku wydania europejskiego nakazu aresztowania (IP/11/454). Komisja dąży do osiągnięcia wspólnych minimalnych standardów dotyczących praw procesowych w postępowaniach karnych, aby zapewnić, że prawa podstawowe podejrzanych i osób oskarżonych będą wystarczająco chronione w całej UE.

Każdego roku w Unii Europejskiej prowadzonych jest ponad 8 milionów postępowań karnych. Prawo do obrony przysługujące każdej osobie podejrzanej o popełnienie przestępstwa jest powszechnie uznawane za jeden z podstawowych elementów gwarantujących rzetelność procesu. Jeżeli chodzi jednak o warunki, na jakich osoba podejrzana może skontaktować się z adwokatem, między państwami członkowskimi występują różnice. Może na przykład zdarzyć się, że osoba podejrzana o popełnienie przestępstwa nie otrzyma możliwości skontaktowania się z adwokatem podczas przesłuchania przez policję. Lub też nieprzestrzegana jest zasada zachowania poufności w kontaktach podejrzanego z adwokatem. Natomiast osoby poszukiwane na podstawie europejskiego nakazu aresztowania mogą nie mieć możliwości skorzystania z porady adwokata w kraju, w którym wystawiono nakaz, do czasu wydania ich do tego kraju.

Podobne rozbieżności mogą występować w przypadku prawa osoby podejrzanej do poinformowania członka rodziny, pracodawcy lub konsulatu o swoim aresztowaniu. Zdarza się, że podejrzany systematycznie nie proponuje się możliwości skorzystania z tego prawa, że mogą z niego skorzystać dopiero na późniejszym etapie procedury lub też mogą nie uzyskiwać odpowiednich informacji, po tym jak nawiązano kontakt z ich rodzinami.

Dyrektywa zagwarantuje te prawa w praktyce poprzez:
zapewnienie prawa dostępu do adwokata od pierwszego etapu przesłuchania policyjnego oraz przez cały czas trwania postępowania karnego;
zapewnienie prawa do odpowiedniego poufnego spotkania z adwokatem, umożliwiającego osobie podejrzanej skutecznie korzystać ze swojego prawa do obrony;

Adwokat dla każdego

Wpisany przez Anna Jędrzejewska
wtorek, 08 października 2013 00:00 -

---

zezwoleń adwokatowi na pełnienie aktywnej roli podczas przesłuchań;
zapewnienie, aby w przypadku zatrzymania podejrzanego ktoś, np. członek rodziny, został o tym poinformowany, oraz aby umożliwiono komunikację podejrzanego z rodziną;

zezwoleń osobie podejrzanego za granicą na skontaktowanie się z ambasadą lub konsulem danego kraju oraz odwiedzin;

zapewnienie osobom objętym europejskim nakazem aresztowania możliwości zasięgnięcia porady prawnej zarówno w kraju, w którym dokonano aresztowania, jak i w kraju, w którym nakaz wydano.

Prawo do rzetelnego procesu oraz prawo do obrony są określone w art. 47 i 48 Karty praw podstawowych UE, a także w art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC). Prawo do komunikacji z osobą trzecią jest jednym z istotnych czynników zabezpieczających przed złym traktowaniem, którego zakazuje art. 3 EKPC.

Dodatkowe informacje:

Komisja Europejska - prawo do rzetelnego procesu sądowego

Strona internetowa wiceprzewodniczącej Viviane Reding, komisarz UE ds. sprawiedliwości

Viviane Reding na Twitterze: @VivianeRedingEU